

Educació infantil

Bones pràctiques a l'Hospitalet de Llobregat

Enric Roldán Bermejo (coord.)
Pep Vallecillos Melgarejo (coord.)

Educació infantil

Bones pràctiques a l'Hospitalet de Llobregat

Enric Roldán Bermejo
Pep Vallecillos Melgarejo
(Coordinadors)

Educació infantil

**Bones pràctiques a
l'Hospitalet de Llobregat**

Enric Roldán Bermejo
Pep Vallecillos Melgarejo
(Coordinadors)

col·lecció/7
josefina gómez olivares

ceh
centre d'estudis
de l'hospitalet

© dels respectius autors dels capítols i dels coordinadors de l'edició.

© Centre d'Estudis de L'Hospitalet
Av. Josep Tarradellas, 44. (Espai Molí). 08901 L'Hospitalet de Llobregat
celh@celh.cat
www.celh.cat

Col·lecció/7 Josefina Gómez Olivares
Primera edició: desembre de 2016
ISBN: 978-84-944597-5-7
Dipòsit legal: B 23303-2016
Correcció: Montserrat Torra
Producció: Ambar Comunicació, SL (ambar@periodistes.org)
Dibuix de portada: Ona Pijoan Balaguer, Anna Notó Orriols, Pol i Ona Roldán Martín
Disseny de la portada: Creators, amb la col·laboració de Quirze Pérez i Miquel Roldán

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra ha de comptar amb l'autorització escrita dels titulars de la propietat intel·lectual, excepte en el que la llei preveu expressament al respecte. La infracció d'aquests drets pot ser constitutiva de delictes contra la propietat intel·lectual (art. 270 i seg. del Codi penal). Tots els drets reservats.

Sumari

Presentació	13
Introducció	15
1. L'INICI DE LA HISTÒRIA, LA IMPORTÀNCIA DE L'INICI	19
Per Francesco Tonucci	
2. RECURSOS D'EDUCACIÓ INFANTIL A L'HOSPITALET	33
Per Esteve Ignasi Gay Costa i Anna Santarrosa	
3. ALGUNES BONES PRÀCTIQUES	41
3.1. ELS HÀBITS. EBM LA CASA DE LA MUNTANYA	41
3.2. UNA EXPERIÈNCIA DE TREBALL INTERGENERACIONAL.	53
EB NOVA FORTUNY	
3.3. LA FAMÍLIA A L'ESCOLA. EBM LA CASA DELS ARBRES	57
3.4. L'EDUCACIÓ INFANTIL A L'ESCOLA CANIGÓ.	65
3.5. MERCAT SOLIDARI. EBM LA CASA DEL MOLÍ	75
3.6. LA PSICOMOTRICITAT. LLAR D'INFANTS EL PASSEIG	81
3.7. L'ESPAI FAMILIAR LLAÇOS. CLUB INFANTIL JUVENIL	93
SANFELIU- SANT ILDEFONS	
3.8. EL TREBALL A LA CASA DEL PARC. EBM LA CASA DEL PARC	101
3.9. AMBIENTS D'APRENENTATGE. ESCOLA PACO CANDEL	111
3.10. EL JARDÍ, UN ESPAI PENSAT PER EDUCAR.	
EBM LA CASA DE LES FLORS	119
3.11. EL PROJECTE DE LA BIBLIOTECA.	
EBM LA CASA DELS CONTES	125
4. LA IMPORTÀNCIA DEL TREBALL EN XARXA	137
4.1. XARXA DE CRIANÇA I EDUCACIÓ DE L'HOSPITALET.	137
Per Esteve Ignasi Gay Costa	
4.2. EL PROJECTE EDUCATIU MARC DE LES ESCOLES BRES-	
SOL MUNICIPALS DE L'HOSPITALET: EDUCACIÓ AMB	
MAJÚSCULES.	155
Per Ricard Montalban Carbó	

5. OPINIONS, REFLEXIONS SOBRE L'EDUCACIÓ INFANTIL	175
5.1. Anar a l'escola bressol. Montserrat Fernández i Neus Martínez, Mestres de l'Escola Bressol Patufet	175
5.2. Fa 35 anys que l'Institut Can Vilumara col·labora en la formació inicial i permanent dels educadors i educadores infantils de la ciutat. Mercè Belart Sanuy, professora INS Can Vilumara	177
5.3. Escolarització a l'etapa d'Educació Infantil. Montse Cerdà Morera. Inspectora d'Educació a l'Hospitalet.	179
5.4. Acompanyament a l'inici de l'escolaritat. Africa Burbano Torres i Rosa Román Alonso, Psicopedagogues de l'EAP de l'Hospitalet	183
5.5. La mirada d'una mestra d'educació infantil. Maria Saldaña, Mestra de l'Escola La Marina	187
5.6. Opinions, reflexions sobre aquesta etapa. Núria Muñoz Juan i Nacho Pallàs Cardona. Vocal i Tècnic de la FaPaC a l'Hospitalet de Llobregat.	189
5.7. Espai Familiar de l'Associació Educativa Itaca. Felipe Campos Rubio, Director General Associació Educativa ITACA	191
5.8. Parlant d'Escola i de Bressol. Inma Moreno García, directora de la Llar d'Infants Estel Blau	195
5.9. Diferents sí. Desiguals no. Som Escola Diversa. Silvia de Diego Fuertes en representació de l'AMPA Ernest Lluch	197
5.10. El paper dels moviments de renovació pedagògica en l'Educació Infantil. Montse Bosch Devesa. Mestra d'El Casalet	201
5.11. Des del CDIAP. Antoni Bernat Mor, psicòleg-psicoterapeuta de Baula CDIAP de l'Hospitalet.	203
5.12. Els serveis tècnics de la Regidoria d'Educació. Anna Santarrosa Abaijón, Cap de Negociat d'Educació Infantil a l'Ajuntament de l'Hospitalet.	205
5.13. AMA. Acompanyament a mares adolescents i joves.	

Maria Bruno Blanco. Cap de Departament d'Acció Social. Fundesplai.	207
5.14. A l'Escorça. German Saavedra Varón. L'Escorça. Escola d'Educació Especial	211
5.15. L'etapa 0-6 als esplais. Ricard Vicente Arnau, Director de l'Esplai Pubilla Cases-Can Vidalet	213
5.16. Reflexions sobre aquesta etapa des de l'EAIA. Carme Fernández Ayerbe. Coordinadora EAIA de l'Hospitalet.	215
5.17. Una nova vida en el nostre sistema familiar. Dolors Vilaró Capdevila, Mestra i Psicòloga. CRP de l'Hospitalet.	217
5.18. La implicació dels Serveis Socials. Maria Carvajal García, Diplomada en Treball Social. M. Pilar Massana Llorens, Cap de l'Equip Àrea Bàsica de Serveis Socials Dte 6 Bellvitge i El Gornal	219
5.19. Els contes, fàbrica d'afectes. Jaume Centelles, Mestre.	221
5.20. L'Educació Musical Primerenca a l'Escola Municipal de Música-Centre de les Arts (EMMCA). Pau Romero, Coordinador d'Educació Musical Primerenca de l'EMMCA. Núria Sempere, directora de l'EMMCA	225
5.21. Jugar per créixer. Jugar per aprendre !. Imma Marin Santiago. Directora de Marinva	227
5.22. El Teatre com a eina per al desenvolupament feliç de l'infant. Eugènia Delgado Mata, Directora Artística de Plàudite-Espai d'Arts Escèniques	229
5.23. Des de les Biblioteques. Cristina Amatriain Ruiz, Directora Biblioteca La Florida	233
5.24. El Consell Esportiu i els infants: l'hàbit de fer Esport. Edu Galí, Tècnic del Consell Esportiu de l'Hospitalet	235
5.25. I les Matemàtiques... Lluís Segarra Neira. Formador de Mestres en Matemàtiques	237
5.26. Des de l'Observatori de la Infància. Merche García Villatoro, Observatori de la Infància de l'Hospitalet	239
5.27. La conciliació laboral. Ernesto Sánchez García. Delegat de CCOO a l'Hospitalet de Llobregat	241

5.28. Espais Familiars Oberts. Paco Centeno López. Cap del Programa Municipal per a la Infància i l'Adolescència	243
5.29. "Cura sana, cura sana..." . Ada Cid Xutglà. Pediatra	245
5.30. L'Educació Infantil. Maria Jesús Larios Paterna. Adjunta al Síndic per a la defensa dels drets dels infants i adolescents	249
6. ENCARA QUEDA CAMÍ PER FER	251

4. LA IMPORTÀNCIA DEL TREBALL EN XARXA

*Els infants que arriben a l'escola amb motxilles tan pesants
com la de l'atur, la pobresa o la malnutrició,
no gaudeixen de les mateixes oportunitats que la resta...*
Albert Sales

4.1. XARXA DE CRIANÇA I EDUCACIÓ DE L'HOSPITALET

Esteve Ignasi Gay Costa

Per educar un infant cal tota la tribu
Proverbi africà

1. La criança i la necessitat de xarxes de suport personal i intersectorial

“Quan neix un infant, neix una parentalitat i neix una família”,¹ així ho expressa el psiquiatre infantil nord-americà Daniel Stern (1999) per ressaltar que les necessitats de criança de cada l'infant nouvingut a una família són diferents i també que es generen noves necessitats al o als progenitors que l'acullen. Per tant, la nova família ha de facilitar una readaptació mútua. Les noves necessitats, encara que similars, són específiques, diverses, s'han d'identificar en el dia a dia i s'han d'aprendre uns nous comportaments de criança per donar-hi resposta. L'adaptació a la nova situació es fa per l'impuls de l'instint de criança i pel suport d'altres persones o professionals del seu entorn proper, que conformen la seva xarxa de suport personal (familiars i amistats, principalment) i la xarxa de serveis professionals al seu abast. Aquest suport organitzat respon als drets dels infants a ser ben tractats (*Convenció de l'ONU de 1989*) i al dret de les famílies a rebre el suport indispensable per afrontar satisfactòriament la criança i educació dels seus fills (*Recomanació 19 de 2006 del Consell d'Europa sobre parentalitat positiva*).

Les xarxa que estem promovent (fig. 1) és una xarxa entre persones, entre progenitors que necessiten i tenen dret a uns serveis professionals i de voluntariat perquè els acompanyin i donin suport² a la criança dels fills i filles mitjançant intercanvi de coneixements, actituds i habilitats, per promoure comportaments³ respectuosos a les necessitats específiques dels infants i dels seus progenitors, prioritzant l'interès superior de l'infant, tal com assenyala la Llei 14/2010, *dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*. Aquesta idea força és el contingut de la **missió de la xarxa** (fig. 2).

Fig. 1: Esquema de Xarxa de Criança i Educació de districte focalitzada en les famílies

Font il·lustració: Xarxa "Chile Crece Contigo"⁴

Fig. 2: Missió de les Xarxes de Criança i Educació de l'Hospitalet

Som un conjunt de serveis professionals i entitats ciutadanes que col·laborem per acompanyar i donar suport a les famílies en la tasca de criança i educació de les seves criatures, perquè despleguin al màxim les seves potencialitats i creixin autònoms, solidaris i joiosos.

Des dels diferents sectors implicats en l'atenció a la infància i llurs famílies, tant a nivell operatiu com de gestió o polític, hi ha un ampli consens sobre la necessitat de desplegar actuacions conjuntes, pensant en la complementarietat d'accions i recursos que maximitzin els diversos esforços per al desenvolupament infantil primerenc i l'aspiració de possibilitar el desplegament màxim de les seves capacitats, de cara a una societat més equitativa, inclusiva i igualitària.⁴ Des d'una concepció tècnica, s'aposta per l'arti-

culació i l'associació dels diferents recursos dels sectors, mitjançant **el treball en xarxa a nivell territorial**, que abasti una població no superior als 50.000 habitants, com pot ser una gran comarca rural, un municipi mitjà, un districte municipal d'una ciutat de més de 100.000 habitants o un barri d'una gran ciutat.⁴ En el cas de l'Hospitalet és a nivell de districte (Fig. 3: equipaments i entitats d'atenció a la infància 0-6 que conformen la xarxa del districte 5è).

Les xarxes són un sistema obert que, a través d'un intercanvi dinàmic de coneixements, actituds, habilitats, recursos i suport instrumental i emocional entre els seus participants, genera efectes sinèrgics. Cada membre s'enriqueix a través de les múltiples relacions amb els altres.⁵ Els diversos aprenentatges que es produeixen es potencien quan són socialment compartits i van orientats a solucionar un problema comú.⁶

Fig. 3: Equipaments i entitats d'atenció a la infància 0-6 que conformen la xarxa del districte 5è.

EDUCACIÓ	SALUT	ACCIÓ SOCIAL	ALTRES
Regidoria Educació			
- Pla Educatiu Entorn	ABS Pubilla Cases	ABSS districte 5	Centre Recursos Ocupacionals
- Negocia: Educació Infantil	Pediatría	- Treball social	
- PAEF 0-6	- infermeria pediatríca	- Educació social	Oficina Tècnica de Plans d'Acció Territorial
	- Treball social		
EBM Casa del Moll i AMPA		Pla Municipal d'Infància	Esplai Pubilla Cases
Llar d'Infància La Guàrdia	ABS Can Serra	- Centre d'arranjament	Esplai Can Serra
Escola Pulg i Gairola i AMPA	- Pediatría		
Escola Fulch i Tomas i AMPA	- infermeria pediatríca	CDIAP Baula	Centre Cultural la Bòbila
Escola La Carpa i AMPA	- Treball social		Biblioteca la Bòbila
Escola Lola Anglada i AMPA		Càritas (parròquia de Pubilla Cases)	Poliesportiu Zona Nord
Centre escolar Negre	Equip CSMIU		AV Pubilla Cases
Centre escolar Fax			AV Can Serra
Centre escolar Lope de Vega	Programa d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR). Al CAP Torresse	SaTeF (Servei de suport i acompanyament terapèutic a les famílies)	Casa de la Reconciliació (parròquia Can Serra)
Centre escolar Sant Josep Obrer i AMPA			
El Cassinet	Serveis Municipals de Salut	Centre Atenció Infància Dona	Associació "Mujeres adelante"
Equip Ass. Psicopedagògic			
Equip LIC		Escola Social Càritas	Grup de dones de Can Serra
Centre Recursos Pedagògics			Ass. Educativa Mirella Adán (taller d'estudi assistit)

Font: Document constitució de la xarxa del districte 5. Any 2012.

2. Constitució i funcionament de les xarxes de districte

2.1 Xarxa del districte 3 (Barris de Santa Eulàlia i Gran Via Sud)

La història de les xarxes d'atenció a la infància de 0 a 6 anys a l'Hospitalet arrenca al barri de Sta. Eulàlia, amb la creació del Servei **Espai Familiar** La Casa dels Arbres l'any 2000 per l'Ajuntament (Àrea de Benestar Social, secció d'Infància), adreçat a famílies que volen criar a casa els seus fills durant el primer any de vida, alhora compartir l'experiència amb altres famílies i professionals especialitzats i que els seus fills vagin tenint contacte progressiu amb altres criatures.

Per donar a conèixer el servei a les famílies, les professionals (una psicòloga i una infermera especialitzades en la petita infància) visitaven altres serveis per captar famílies potencialment usuàries. Es varen entrevistar amb pediatres i infermeres de l'Àrea Bàsica de Salut Amadeu Torner i Jacint Verdaguer, amb mestres de parvulari de les escoles públiques, amb la coordinació del Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP), amb treballadores i educadores socials de l'Àrea Bàsica de Serveis Socials i amb el responsable del Programa Municipal d'Infància (PMI) de l'Àrea de Benestar Social.

Dels contactes va sorgir la proposta d'organitzar unes sessions de presentació dels diferents serveis d'atenció a la infància de 0 a 6 anys i, després, es va acordar elaborar un llenguatge comú sobre temes de criança adreçat a famílies. Es va plasmar amb l'elaboració del llibret *Com estimem els nostres fills* (fig. 4), finançat per la Diputació de Barcelona, liderat pel PMI i amb la finalitat de fer-lo servir com a canal de comunicació entre els professionals i les mares i els pares, per compartir els elements clau de la criança amb les famílies.

Al 2004 es va inaugurar la primera Escola Bressol Municipal, La Casa del Arbres, i es va agrupar en un mateix local l'escola bressol, l'Espai Familiar i el CDIAP, conformant un centre integral d'atenció a la primera infància i les seves famílies. Aquesta proximitat dels tres serveis esmentats i la realització del primer projecte intersectorial va desencadenar la primera **Xarxa d'Atenció a la Infància de 0 a 6 intersectorial** a la ciutat, conformada pels esmentats serveis, la nova escola bressol, el Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil i el Projecte

Fig. 4: Primera publicació intersectorial elaborada per serveis de Sta. Eulàlia

d'Acompanyament Educatiu a les Famílies (PAEF) de la regidoria d'Educació. Aquesta regidoria va signar un conveni de col·laboració amb l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) per impulsar el Projecte Educatiu de 0 a 6 anys a la ciutat i una de les activitats acordades va ser fer-se càrrec de la coordinació d'aquesta xarxa.

Els temes que s'han tractat han estat:

- Presentació i coneixement mutu dels serveis.
- Analitzar i compartir les característiques de les famílies ateses en els diferents serveis del districte.
- Reflexionar sobre la manera d'intervenir cada servei en les famílies, per tal de transmetre el mateix missatge i optimitzar els recursos.
- Conèixer la realitat sobre criteris de matriculació a les escoles i influències externes, temes generals sobre immigració, educació especial, absentisme escolar, salut, etc.

Amb la crisi econòmica de les arques municipals del **2010**, la regidoria d'Educació no va poder mantenir el conveni econòmic amb l'ICE i encarrega al PAEF de 0 a 6 la coordinació de la xarxa. Poc després, pel mateix motiu, el PIM es veu obligat a tancar els espais familiars, cosa que provocà una crisi de funcionament per l'oposició de diversos pro-

142) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

fessionals de diferents institucions a aquesta decisió política. Quan es reprèn el treball intersectorial, s'incorporen a la xarxa les biblioteques de Santa Eulàlia i de la Pça. Europa i l'Equip d'Assessorament Psico-pedagògic dels Serveis Educatius del Departament d'Educació de la Generalitat.

Fig. 5: Activitats intersectorials realitzades per la xarxa districte Sta. Eulàlia

01-2011-12	Catàleg de Serveis de zero a sis per les famílies del districte Orientacions sobre Salut i Escola per parvularis i escoles bressol del districte Receptes per afavorir la lectura de contes des de les primeres edats (fig. 6) Recollir les necessitats de suport de les famílies en la criança, des de les escoles
02-2012-13	Pòster divulgació de la Xarxa 0-6 al districte Compartir la metodologia de suport i acompanyament a famílies Planificar conjuntament activitats de suport amb famílies
03-2012-13	Elaborar un marc de referència intersectorial sobre criança Discussió de casos de sospita de maltractament Planificar conjuntament activitats de suport amb famílies
04-2013-14	Seguir amb el marc de referència intersectorial sobre criança Discussió de casos de sospita de maltractament, amb col·laboració EAIÀ Seguir planificar conjuntament activitats de suport amb famílies
05-2013-14	Preparació Taller Criança Positiva entre EAP, CDIAP i PAEF Difusió i Realització Taller, Biblioteca Pça. Europa. 25 participants Activitats suport a famílies Centres Educatius a bressol i parvulari Orientacions intersectorials sobre la transició de bressol a parvulari

Fig. 6: Receptes per llegir i lectures per créixer

Biblioteca Santa Eulàlia, c. Fenici 21.
08042 L'Hospitalet de Llobregat

Lectura recomanada

<p>Prescripció Dispensar: en cas de tota la vida.</p> <p>Posologia: per la nit, sota el cobertor i sense que el nen s'adormi, amb un ritme fins a que se s'adormi.</p> <p>Duració del tractament: fins a que el nen s'adormi sense que el pare/mare se'n adormi, ja que la prescripció és per la nit i no per la tarda.</p> <p>Biblioteca de referència:</p>	<p>Datos del niño/a (nombre y apellidos):</p> <p>Data: mayo de 2008</p>
--	---

El servicio puede ser gestionado conjuntamente con los datos de acceso a los libros de la biblioteca de L'Hospitalet de Llobregat.
 ** Para recibir el código.
 *** El libro debe estar al mismo nivel de clasificación.

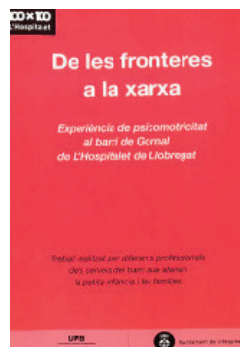
2.2 Xarxa del districte 6 (Barris de Bellvitge i Gornal)

Dins del conveni esmentat entre la regidoria d'Educació i l'ICE de l'UAB, el curs 2000-01 figurava el treball en xarxa per afavorir la continuïtat dels dos cicles educatius (bressol i parvulari) de l'etapa infantil al barri de Bellvitge, i es va acordar que la coordinarien professionals del Grup de Treball d'Educació Infantil de l'ICE. També es varen integrar el CDIAP i l'EAP que donaven suport a l'educació infantil.

Es va organitzar una *Jornada Intercanvi 0-6 a Bellvitge* entre les quatre escoles públiques (Bernat Metge, La Marina, Mare de Déu de Bellvitge i Ramon Muntaner) i dues escoles bressol de la xarxa pública (El Passeig, de la Generalitat, i Estel Blau, privada subvencionada). Es varen organitzar visites d'intercanvi entre centres de tots dos cicles i tertúlies educatives a l'Escola La Marina, dinamitzades per l'EAP i el CDIAP. Es van treballar diferents temes d'interès als dos cicles, com va ser: el pati com a espai educatiu; la Implantació LOE; i les necessitats educatives especials.

Al curs 2006-07 es va ampliar el conveni de la regidoria d'Educació i l'ICE per iniciar una nova xarxa de continuïtat de l'educació infantil al barri de Gornal, amb la participació dels professionals de referència del CDIAP, de l'EAP i del Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ). Es va acordar que el centre d'interès comú seria la psicomotricitat i que l'ICE realitzaria la coordinació de la xarxa (fig. 7).

Fig. 7: Publicació de l'experiència de la xarxa de Gornal

Al gener de 2011, pel motiu explicat anteriorment, el PAEF de la regidoria d'Educació rep l'encàrrec de coordinar també la xarxa de Bellvitge i la de Gornal. A partir d'aquest moment les xarxes passen a ser un projecte intersectorial. A Bellvitge s'incorpora la coordinadora de l'Àrea Bàsica de Serveis Socials i una treballadora social, una infermera del Centre de Salut de Bellvitge, la directora de la biblioteca de Bellvitge i la responsable de la secció infantil, una infermera del Programa Municipal de Salut Comunitària, la responsable pedagògica del Centre d'Esplai Bellvitge i la presidenta de l'AMPA de l'escola La Marina. Durant el primer curs, 2010-11, es va definir la visió i la missió del projecte intersectorial i es va realitzar una anàlisi estratègica per definir els objectius i activitats que es volien realitzar. Es va acordar que la coordinació de la xarxa de Bellvitge seria de dues hores el segon dimarts de mes, de 5 a 7 de la tarda. És la coordinació que hi dedica més hores de les quatre xarxes de la ciutat i fora de la franja del migdia.

Durant tres cursos, del 2011-12 al 2013-14, la Xarxa de Bellvitge va prioritzar el tema de l'alimentació i es van incorporar dos psicòlegs de l'associació APTTETCA (Associació per Tractar Trastorns Emocionals i Trastorns de Comportament Alimentari) del barri. Al primer curs es va realitzar un estudi quantitatiu dels factors que dificulten i afavoreixen els hàbits saludables de l'alimentació familiar, amb una enquesta que es va distribuir a més de 1.000 famílies de centres públics i concertats del barri, i un estudi qualitatiu on varen participar representació dels serveis d'infància (mestre de cicle infantil, mestra d'escola bressol, monitora d'esplai, infermera del Centre de Salut, infermera de Salut Comunitària, treballadora social i tècnic del PAEF) i deu mares o pares procedents dels diferents centres educatius del barri, amb habilitats socials per participar en un grup focal. Amb els resultats de l'estudi es va dissenyar un projecte d'intervenció intersectorial i comunitari que es va seguir durant dos cursos més amb les activitats següents:

- **Presentació del projecte intersectorial a la comunitat**, a la sala d'actes del Centre de Cultura, i es va convidar el professorat i AMPA dels centres docents i altres professionals dels diferents equipaments del barri.

- **Concurs de cartells sobre el decàleg de l'alimentació familiar** amb l'alumnat del batxillerat artístic de l'Institut de Bellvitge del curs 2011-12. Va ser una experiència d'aprenentatge i servei, en què el cartell guanyador va ser la imatge d'aquest projecte intersectorial.
- **Taller de broquetes de fruita** per als infants menors de deu anys del barri; es va fer repetir anualment en una tarda de maig, per on varen passar unes 150 criatures de mitjana anualment.
- **Mostra de llibres sobre alimentació**, recomanats pels membres de la xarxa, del fons documental de la biblioteca i dirigida a les famílies usuàries de la biblioteca.
- **Hora del conte sobre l'alimentació infantil** en la família.
- **Sessions amb famílies** sobre com millorar l'alimentació infantil dins de la família a diferents centres docents del barri.
- **Taller de cuina per a famílies**, amb l'objectiu de millorar les habilitats culinàries de les famílies per preparar els menús dels seus fills, organitzat pel programa de Salut Comunitària Municipal.
- **Taller de salut bucodental als infants** al Centre Cultural de Bellvitge, dirigit a les escoles públiques i concertades del barri i també organitzat pel programa de Salut Comunitària Municipal.
- **Distribució de documentació sobre alimentació**, dirigit a les famílies amb la finalitat de complementar els menús del sopar familiar dels fills a partir dels menús escolars del migdia.

Durant els cursos 2014-15 i 2015-16 s'ha treballat "el paper de la família en la criança positiva"; en aquests cursos es varen afegir a la

xarxa l'AMPA de la Llar d'Infants El Passeig i l'AMPA de l'escola Ramon Muntaner i s'han realitzat els següents projectes intersectorials:

- **Elaboració dels continguts del llibret** *Créixer, educar i compartir*, on es varen definir les 6 funcions de la criança positiva a partir dels principis de la Carta Internacional del Drets dels Infants (ONU, 1989) i de les recomanacions de la Unió Europea sobre la Criança Positiva (vegeu l'annex XX). Es van consensuar a la coordinació de la xarxa unes explicacions i unes qüestions que generessin pensament entre les famílies de l'alumnat de la xarxa pública d'escoles bressol i de famílies dels parvularis que participessin en el projecte d'acompanyament a les famílies (fig. 8).
- **Concurs de cartells sobre les funcions de la criança positiva** amb l'alumnat del batxillerat artístic de l'Institut de Bellvitge dels cursos 2014-15. Va ser una experiència d'aprenentatge i servei, en que el cartell guanyador va ser la imatge en la difusió d'aquest projecte intersectorial i de l'esmentat llibret.
- **Presentació del projecte a la comunitat**, a la sala d'actes del Centre Cultural de Bellvitge.
- **Mostra de llibres sobre criança i educació**, recomanats pels membres de la xarxa, del fons documental de la biblioteca i dirigida a les famílies usuàries de la biblioteca.
- **Conferència sobre: "Hi havia una vegada... el poder emocional dels contes"**, a càrrec de Jaume Centelles.
- **Taller per a famílies** *Créixer, educar i compartir*, de 6 sessions, una sobre cada funció de la criança positiva, realitzat a l'Escola La Marina com a experiència pilot i les sessions conduïdes per membres de la Xarxa.
- **Participació a la Comissió Territorial del Pla Educatiu d'Entorn** del districte, on s'han coordinat i donat a conèixer les actuacions.

Fig. 8: Llibret elaborat per la xarxa de Bellvitge

Al curs 2015-16 s'han integrat en una xarxa de districte les dues xarxes dels barris de Bellvitge i del Gornal, per afavorir la connexió entre tots dos barris.

2.3 Xarxa del districte 5 (Barris de Pubilla Cases i Can Serra)

L'any 2007 s'inaugura la segona escola bressol municipal La Casa del Molí, fet que genera una dinàmica de coordinació entre el CDIAP, l'Àrea Bàsica de Serveis Socials del districte, la regidoria d'Educació i el Centre de Salut de Pubilla Cases. A l'abril de 2010 es va realitzar una primera reunió informal dels esmentats serveis que estaven treballant en xarxa al districte.

A partir d'aquí es va obrir un procés constituent que va acabar a novembre de 2012 amb la realització de la Jornada de Constitució de la Xarxa, on varen participar diferents serveis professionals i entitats ciutadanes que treballaven amb la infància de 0 a 6 al districte. Recordeu que a la fig. 6 podeu veure els diferents nodes de la xarxa que es varen identificar en la constitució de la xarxa.

En el document de constitució figura el plantejament del treball en xarxa, la descripció de la població de 0 a 6 del districte, els nodes de la xarxa (fig. 3), els valors, visió i missió de la xarxa (fig. 9), els resultats de l'anàlisi estratègica, les línies estratègiques i els possibles objectius i l'estructura organitzativa de la xarxa al districte (fig. 10).

La dinàmica de la xarxa d'aquest districte fins l'any passat era iniciar el curs amb una Jornada Intersectorial, que tenia el caràcter de reunió plenària de les persones que treballaven en xarxa al districte. S'organitzava un espai de formació d'interès per als diferents sectors i un espai d'intercanvi d'experiències, on es presentava el treball realitzat al curs anterior, el pla de treball per al curs i els resultats dels treballs en xarxa més rellevants. En la fig. 11 podeu veure els continguts de les diferents jornades realitzades. Aquest model ha servit per definir els continguts de la Xarxa a nivell de ciutat, que es realitzarà amb una freqüència bianual.

Fig. 9: Els valors, la visió i la missió de la xarxa del districte 5. Any 2012

5. Els valors de la Xarxa:		
<i>Vincle</i>	<i>Diversitat</i>	<i>Interès</i>
<i>Responsabilitat</i>	<i>Compromís</i>	<i>Proximitat</i>
<i>Drets dels infants</i>	<i>Continuïtat</i>	<i>Coordinació</i>
<i>Justícia Social (equitat)</i>	<i>Acompanyament</i>	<i>Desenvolupament Integral</i>
<i>Prevençió</i>	<i>Escolta</i>	<i>Flexibilitat</i>
<i>Respecte</i>	<i>Compartir</i>	<i>Iguatut d'oportunitats</i>
<i>Dignitat</i>	<i>Confiança</i>	<i>Participació activa</i>
6. Visió de la Xarxa:		
<ul style="list-style-type: none"> • Serveis d'atenció a la infància dels diferents àmbits • Respecte dels drets dels infants per desenvolupar les potencialitats. • Famílies sensibles a les necessitats integrats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gaudir de la criança i l'educació dels fills • Iguatut d'accés als serveis • Suport professional de qualitat 	
7. Missió de la Xarxa (la raó de ser):		
<p>Som un conjunt d'equips professionals i entitats ciutadanes dels barris de Pubilla Cases i Can Serra que <i>col·laborem per acompanyar i oferir suport a les famílies en la seva tasca d'educació i criança dels seus fills i filles de 0 a 5 anys, perquè creixin autònoms, solidaris i jolosos</i>. Ho realitzem d'una manera coordinada, cadascú als usuaris del seu servei i a grups de famílies amb projectes intersectorials i comunitaris</p>		

10. Pla de treball → Continguts per elaborar el pla treball del curs 2012-13

Taula 3: Possibles actuacions de la Xarxa agrupades per les tres línies estratègiques		
ACTUACIONS PER LÍNIES ESTRATÈGIQUES		
COORDINACIÓ EQUIPAMENTS I ENTITATS	ELABORACIÓ DE LLENGUATGE COMÚ INTERSECTORIAL	ACTIVITATS INTERSECTORIALS AMB LES FAMÍLIES
Establir una coordinació periòdica entre tots els serveis d'atenció a la infància del districte.	Compartir temes d'interès amb les famílies sobre educació i criança i elaborar documentació per compartir (orientacions inici curs)	Promoure sessions sobre educació i criança amb famílies.
Elaborar un catàleg de serveis d'atenció a la petita infància al districte.	Acordar sobre el seguiment d'infants i famílies que se segueixen des de diferents equips professionals.	Difondre documentació sobre la promoció de la cultura de la infància elaborada per la xarxa (pòsters...)
Establir un protocol de prevenció i orientació del maltractament infantil al districte.	Establir unes orientacions de suport per als centres educatius.	Realitzar activitats lúdiques amb famílies per afavorir el joc entre infants i els seus adults.
Disseny d'un espai WEB per als equipaments i les entitats.	Organitzar sessions de formació i projectes de recerca intersectorial.	Promoure un espai web de consulta per a les famílies sobre educació i criança.

Fig. 11: Jornades intersectorials de la Xarxa de Criança i Educació del districte 5, anuals

Any i Títol	Espai formació, ponent i tema	Espai Intercanvi, temes
2012 Constitució de la Xarxa	Jordi Collet, professor de psicologia de l'educació de la Universitat de Vic, "Les famílies com agent educatiu".	Aprovació del Document Constitució Creació Grup treball Bon tracte. Aprovació pla de treball 2012-13.
2013 La promoció del bon tracte	Jorge Barudy, neuropsiquiatra i terapeuta familiar, investigador i professor universitari, "El bon tracte".	Document "El bon tracte a la infància". Detecció i derivació del maltractament. Catàleg de Serveis i Recursos 0-6. Aprovació pla de treball 2013-14.
2015 El conte com a eina educativa	Roser Rós, doctora en literatura infantil, professora Facultat de Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, "El conte com a eina educativa familiar".	Promoció d'agents generadors de bon tracte infantil. Compartir els resultats del grup treball. Aprovació del pla de treball 2014-15.

Mensualment, el coordinador recorda per mail la reunió mensual de coordinació de la xarxa planificada a l'inici del curs. S'acostuma a realitzar el tercer dijous de mes, d'1 a 2.30 del migdia, i es desenvolupa de manera rotatòria pels diferents serveis que hi participen. Es comença amb la lectura del recordatori de la reunió que ha preparat el coordinador, com a segon punt sempre es comparteix la informació referent a la infància de 0 a 6 que pot interessar als participants dels diferents serveis, del districte, de la ciutat o de l'entorn legal. A continuació es tracten els temes que s'havien acordat prèviament. I per acabar es tracten altres temes no previstos a l'ordre del dia.

Fins l'any passat, a part de la reunió de coordinació, també es reunia mensualment el grup de treball sobre bon tracte, que comptava amb un professional referent que feia la convocatòria, l'acta o recordatori de la reunió i informava a la coordinació del progressos del treball de grup.

2.4 Xarxa del districte 2 (Barris de Collblanc i La Torrassa)

L'any 2011, diferents entitats dedicades al lleure infantil van obrir serveis d'Espais Familiars per donar resposta a la demanda de les famílies després del tancament dels serveis municipals a causa de la finalització de la subvenció del Ministeri d'Afers Socials i la impossibilitat econòmica de l'Ajuntament de continuar mantenint directament la gestió d'aquests espais. Al districte, l'entitat ITACA inaugura un espai familiar i es desencadena la dinàmica de contactar amb altres serveis que estiguin en contacte amb famílies potencialment usuà-

150) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

ries. Es reuneixen amb pediatria i infermeria de les àrees bàsiques de Salut de Collblanc i La Torrassa, amb l'Àrea Bàsica de Serveis Socials i els centres d'educació infantil de primer i segon cicle, públics i concertats. D'aquests primers contactes sorgeixen projectes col·laboratius i alguns d'intersectorials. Amb l'escola bressol municipal La Casa del Parc i la Llar d'infants subvencionada Nova Fortuny proposen compartir el programa del Departament de Benestar i Família "Créixer amb tu"; amb l'Àrea Bàsica de Salut de La Torrassa, el "Taller de Massatge Infantil". L'any 2012 es proposa treballar conjuntament la importància de l'etapa educativa dels 0 a 3 anys amb les entitats ciutadanes del districte. El 2013 es plantegen treballar la continuïtat dels contextos educatius entre els dos cicles de l'Educació Infantil, per tant entren a treballar col·laborativament amb els parvularis del districte. I d'aquesta manera es va consolidant el treball intersectorial d'acompanyament i suport a les famílies.

L'any 2015, el Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural (ICI) de l'entitat ITACA es fa càrrec de la dinamització de la Xarxa de Criança i Educació, amb coordinació amb el PAEF de la regidoria d'Educació, des d'on es coordinen les xarxes dels districtes 3, 5 i 6. I a partir del curs 2016-17 s'iniciarà la coordinació als districtes 1 i 4.

A la fig. 12 es pot observar els valors, la visió i la missió que han compartit els serveis i les entitats implicades dels diferents sectors.

Fig. 12: Valors, visió i missions del districte 2. Any 2016

VALORS: Els principis ètics i de funcionament de la Xarxa de petita infància de Collblanc i la Torrassa que han de ser compartits per tots els membres de la xarxa a fi de compartir un llenguatge i metodologia en el treball amb les famílies guarden relació amb els valors de:

Proximitat - Acompanyament - Escolta - Desenvolupament integral -
Prevenió - Coordinació - Equitat - Participació activa

VISIÓ: Esdevenir, juntament amb la resta d'espais de coordinació socioeducativa del districte, un referent en l'acompanyament i intervenció educativa amb famílies i la petita infància.

MISSIÓ: Acompanyar i oferir suport a les famílies en la seva tasca educativa i procés de criança dels seus fills i filles d'entre 0 i 6 anys, perquè el seu benestar i desenvolupament siguin òptims.

A les primeres reunions de coordinació bimensuals s'ha combinat la tasca de planificació i la de presentació dels serveis i entitats.

2.5 Promoció de les noves xarxes al districte (barris del Centre, Sant Josep i Sanfeliu) i al districte 4 (barris de la Florida i les Planes)

Durant els primers mesos del curs 2016-17 es realitzarà un treball intern des de les coordinacions de les xarxes per promoure i identificar els diferents nodes de les noves xarxes amb la col·laboració de les coordinadores dels Plans Educatius d'Entorn d'ambdós districtes i dels membres de la Comissió Coordinadora de la xarxa de ciutat. I també es realitzarà un treball de sensibilització des del CRP cap als equips docents dels dos cicles d'educació infantil i del PAEF cap a les AMPA, tant d'aquests dos districtes com dels altres, per animar-los a participar en totes les xarxes. A continuació s'elaborarà un projecte de posada en marxa a partir del model de constitució de la xarxa del districte 5. Un cop definits els nodes i realitzats uns primers contactes per informar i invitar a la participació, es realitzaran les primeres reunions de coordinació de cada districte per elaborar els seus projectes específics.

3. Constitució de la Xarxa a nivell de ciutat i ampliació fins als 12 anys

Per a la seva constitució s'ha comptat amb la participació de membres significatius de les institucions dels diferents sectors de la ciutat, amb qui s'ha creat un Comitè Coordinador, on s'ha definit la missió o la raó de ser d'aquest projecte (fig. 13) a partir de les aportacions de les diferents xarxes constituïdes (districtes 2, 3, 5 i 6) i es va organitzar la Jornada de Constitució de la Xarxa de Criança y Educació de Ciutat, que es va realitzar al maig del 2016, amb la finalitat de reforçar les quatre xarxes existents, iniciar el treball en xarxa als altres dos districtes (1 i 4), proposant donar suport a les famílies amb criatures de zero a dotze anys, i compartir projectes intersectorials entre tots els districtes, de manera que a poc a poc totes les xarxes siguin de 0 a 12.

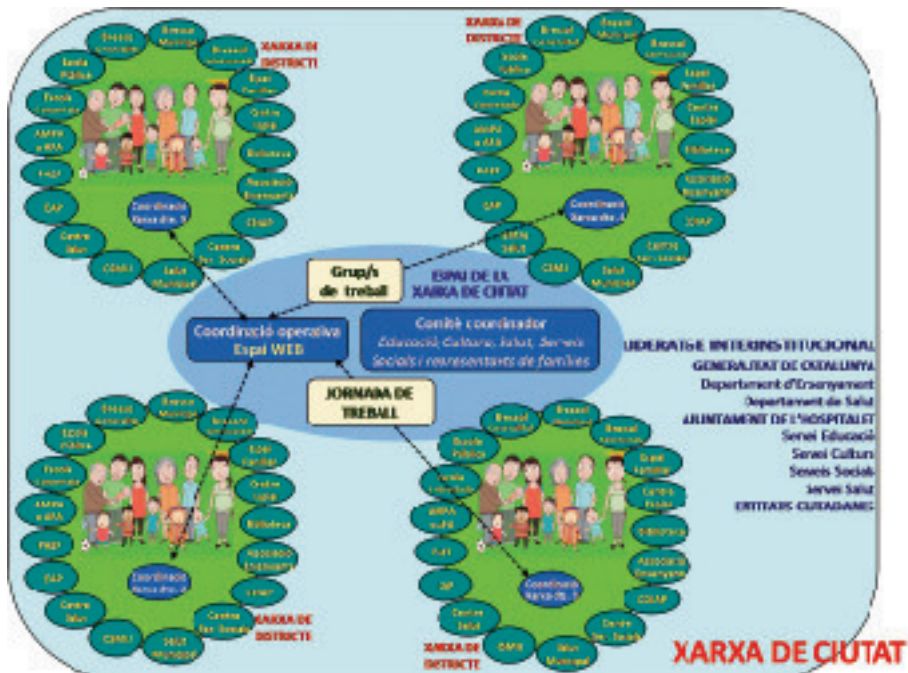
Fig. 13: Elements de la Xarxa de Criança i Educació a nivell de ciutat

El comitè coordinador és el lloc on es comparteix el lideratge interinstitucional de la xarxa de ciutat (fig. 13). La gestió del funcionament i dels acords del comitè coordinador la realitza la coordinació operativa, formada per dos professionals de la regidoria d'Educació. El comitè materialitzarà la seva tasca mitjançant la intermediació dels coordinadors de les xarxes de districte (fig. 14), organitzarà una Jornada de treball bianual i Grups de treball per realitzar un projecte intersectorial a termini i compartir amb tots els membres de la xarxa una Jornada bianual.

El Comitè Coordinador te les funcions d'afavorir projectes intersectorials i comunitaris de districte amb la implicació dels serveis professionals i entitats ciutadanes; establir un canal de comunicació entre les xarxes de criança i educació de districte; redistribuir centres d'interès entre les xarxes per afavorir la complementarietat; establir acords entre les xarxes per definir els continguts de la Jornada de treball, com son tema de formació, intercanvi d'experiències entre les xarxes del municipi o amb altres municipis; organitzar la Jornada de treball; i aprovació i seguiment dels grups de treball. I està compost per la directora dels Serveis Educatius, la directora de la biblioteca La Florida, el coordinador pediatria d'Atenció Primària de Salut de l'ICS, la cap del negociat Salut Comunitària de la regidoria de Salut, la cap del Centre de Serveis Socials del districte 5; una professional de la secció d'Infància i dos tècnics del PAEF de la regidoria d'Educació.

Fig. 14: Esquema del conjunt de les xarxes de criança i educació de l'Hospitalet

Notes bibliografia

1. STERN, D. (1999). *El nacimiento de una madre*. Barcelona: Paidós.
2. BRONFENBRENNER (1987). *La Ecología del desarrollo humano*. Barcelona: Paidós.
3. BANDURA, A. (1986). *Teoría del aprendizaje social*. Barcelona: Espasa Lbros.
4. GOVERN DE XILE (2015). *Orientaciones técnicas para la gestión de Redes Chile Crece Contigo*. Santiago de Xile.
5. DABAS, Elina (1995). *El Lenguaje de los vínculos*. Buenos Aires: Paidós.
6. ROVERE, Mario (1995). *Redes en Salud. Un nuevo paradigma para el abordaje de las organizaciones y la comunidad*. Rosario: Secretaria de Salud Pública/AMR, Institut Lazarte.

Esteve Ignasi Gay Costa
Tècnic de la Regidoria d'Educació

4.2. EL PROJECTE EDUCATIU MARC DE LES ESCOLES BRESSOL MUNICIPALS DE L'HOSPITALET: EDUCACIÓ AMB MAJÚSCULES.

Ricard Montalban Carbó

0. Escoles bressol i ajuntaments, una oferta educativa indis-soluble

Catalunya ha estat, sens dubte, de les Comunitats Autònomes que més ha aportat a l'educació infantil del nostre Sistema Educatiu. I ho ha fet tant des del vessant educatiu, de renovació pedagògica, de formació de moltes professionals de l'educació infantil, com també des de la dotació d'infraestructures i de recursos per tal que el 0-6 esdevingui una veritable etapa educativa i es recone-gui com a part fonamental del sistema. I amb una particularitat rel-llevant: ho ha fet molt especialment en el primer cicle de l'educació infantil, de 0 a 3 anys, i amb l'impuls decidit dels ajun-taments. Avui dia, parlar d'escoles bressol i d'oferta educativa pú-blica significa parlar d'oferta educativa municipal.

Si bé el segon cicle d'educació infantil (3-6 anys) no és obligatori, amb l'oferta dels centres públics educatius sí que es considera gra-tuït, de manera que gairebé el 100% dels infants de l'Estat es-panyol d'aquestes edats estan escolaritzats. No és el cas, però, del primer cicle d'aquesta etapa. No és ensenyament obligatori ni tampoc és gratuït. Fins fa pocs anys, hi havia un consens esta-bleert amb el qual el cost d'una plaça pública es distribuïa en "ter-ços" de manera que, en el cas de Catalunya, un terç era sufragat per la Generalitat, un altre terç per part de l'Ajuntament i, el terç restant, per part de la família. Però, bé sigui per la crisi econò-mica, per les polítiques educatives que han anat aplicant les ad-ministracions estatal i autonòmica, les quals, com hom sap, han implicat un important fre en la inversió educativa pública, o bé per un canvi en la política educativa del 0-3, aquest criteri de "con-sens" s'ha anat esvaint i l'esforç de sosteniment de les places d'es-coles bressol està recaient principalment en les famílies i les administracions locals.

El municipalisme ha estat, com a sector públic, un dels àmbits de suport incondicional a l'educació. Malgrat que les competències que han tingut en aquesta matèria sempre han estat minses, els ajuntaments han estat impulsors de programes i serveis que han contribuït a complementar el sistema educatiu i a cobrir buits que la comunitat educativa i el conjunt de la societat demandava per atendre les seves necessitats.

Com a exemples podem citar els EAP (equips d'assessorament psicopedagògic), els CRP (centres de recursos pedagògics), els quals van passar de ser iniciatives municipals a configurar els Serveis Educatius del Departament d'Ensenyament, o d'altres com els suport i ajuts a les AMPA, per promoure i potenciar les activitats extraescolars, la informació i la formació a AMPA i famílies, ajuts a l'escolarització, recursos per afavorir la inclusió i l'atenció d'alumnat amb necessitats específiques o també la promoció de casals d'estiu en escoles; en definitiva, un llarg etcètera en el qual, òbviament, cal sumar l'educació i atenció a la petita infància mitjançant la construcció d'escoles bressol i la creació de places públiques per als infants de quatre mesos a tres anys.

Però, és aquesta la tendència en el nostre entorn immediat?

1. D'Europa a l'Hospitalet: l'escolarització i cura de la primera infància en el nostre context social més pròxim, una oferta prou diversificada.

Europa

Si ens fixem en el nostre entorn europeu, veurem que les polítiques públiques dels diferents països de la UE amb relació a l'atenció i cura de la primera infància són molt dispars. Fins al punt que és prou complex poder-les comparar, malgrat que la mateixa Unió Europea recomani als estats membres "analitzar i avaluar els serveis d'educació infantil a escala local, regional i nacional en relació amb tres eixos bàsics: la disponibilitat (oferta), l'assequibilitat (accés a l'oferta) i la qualitat. Efectivament, en l'informe publicat pel Síndic de Greuges el 2007 (*L'escolarització de 0 a 3 anys a Catalunya*), es destaca que "resulta extraordinàriament complex fer una comparació a escala internacio-

nal de les polítiques d'atenció a la infància. Aquí cal afegir la dificultat provocada per l'escassetat de dades disponibles i, sobretot, per la manca de dades realment comparables entre països”.

Tot i això, es podrien establir dos grans apartats pel que fa a les polítiques d'atenció i cura de l'infant en el nostre context europeu. El primer, relacionat amb les llicències parentals (permisos d'absència laboral per a la mare, el pare o una combinació d'ambdós, amb diferents cobertures i ajuts per atendre els fills els primers mesos després del naixement). El segon, relacionat amb l'escolarització i cura dels infants.

L'informe de la UE *Objetivos Educativos Europeos y Españoles Estrategia Educación y Formación 2020* fixa com a objectiu, per a l'any 2020, que “almenys el 95% dels nens d'entre 4 anys i l'edat d'inici de l'educació obligatòria haurà de participar en l'educació infantil”.¹ Però, què passa abans dels 4 anys?

Espanya

Tot i que és positiu que en l'informe abans citat es fixi com a objectiu per a l'any 2020 que “almenys el 95% dels nens d'entre 4 anys i l'edat d'inici de l'educació obligatòria haurà de participar en l'educació infantil”, és alhora decebedor que els països membres de la UE no hagin establert cap objectiu educatiu pel que fa al primer cicle de zero a tres anys. En efecte, la Conferencia de Consejeros de Educación,² a Espanya, va adoptar el 2011 l'informe europeu que fixava l'objectiu abans descrit per a l'educació infantil. En l'informe espanyol que va aprovar la Conferencia de Consejeros es presentava el quadre adjunt de previsió d'escolarització (sense distingir entorn, finançament públic o privat, horari o programa educatiu). En aquest quadre queda reflectit, pel que fa al primer cicle d'educació infantil, que no hi ha previst cap objectiu educatiu, ni a nivell espanyol, ni de confluència europea:

PUNTO DE REFERENCIA EUROPEO PARA 2020: Al menos el 95% de los niños entre cuatro años y la edad de comienzo de la educación obligatoria deberá participar en la Educación Infantil

Tasa neta de escolarización	SITUACIÓN 2000-2009				Previsión		Puntos de referencia	
	España		Unión Europea		España		Unión Europea	
	2000	2009	2000	2009	2015	2020	2010	2020
A los 2 años	16,0%	43,0%	-	-	-	-	-	-
A los 3 años	84,2%	98,0%	-	76,7%	100	100	-	-
A los 4 años	100%	99,4%	85,6%	90,1%	100	100	-	95%

Catalunya

L'informe del Síndic de Greuges abans citat expressa que, el cas català, preveu una gran diversitat d'oferta en els serveis d'atenció i cura dels infants ("serveis de cura a domicili, centres privats subvencionats, centres privats no regulats, centres escolars públics, guarderies laborals, ludoteques"...). Ara bé, el model de provisió de servei predominant i que caracteritza el cas de Catalunya, segons el mateix informe, és l'oferta escolar de zero a dos anys, una "situació que difereix sensiblement de molts altres països europeus".

Efectivament, fruit d'una iniciativa legislativa popular, durant el període 2004-2008 s'executà el pla de creació de 30.000 noves places escolars de 0 a 3 anys, amb els ajuntaments. La creació de places superà amb escreix la previsió inicial i un dels seus impactes va ser l'increment d'oferta de places totals, que va passar del 33% a gairebé el 50% i, la proporció entre privada i pública, del 36% i el 64% respectivament, invertint la tendència existent abans del 2004. Paral·lelament a la inversió pública i el creixement de places públiques de titularitat municipal (que manté la tendència d'increment fins al 2011-12), hi ha una davallada en l'oferta privada, que es comença a fer evident a partir del curs 2008-2009.

Tot i la crisi econòmica, ja iniciada en aquest període i que ha afectat l'economia real de les famílies, encara no es va fer palesa en l'oferta de places públiques, ja que la inversió pública es va mantenir fins al curs 2011-2012 i es va poder atendre, per part dels ajuntaments, la demanda existent. Amb això, les noves places públiques creades en el conjunt del país, especialment en zones socials desafavorides, han permès contribuir a garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'educació, a compensar les desigualtats, sobretot des del vessant del capital intel·lectual, i afavorir la cohesió social dels barris, de les ciutats i dels municipis. No obstant, el manteniment de la crisi, el creixement de l'atur i altres factors com les retallades dels governs estatal i autonòmic, amb una important disminució del finançament públic, han suposat sobretot a partir del 2011 que tant l'oferta privada com la pública (aquesta més tard) davallin, amb les greus conseqüències que comporta per a la igualtat d'oportunitats i la cohesió social dels barris i els municipis.

Bonal i Verger (2013)³ apunten que les importants retallades en educació, a Catalunya, han estat el resultat de condicionants externs, d'una banda, i d'opcions polítiques pròpies, d'una altra, xifrant en més d'un 50% en dos anys les reduccions de l'aportació de la Generalitat al finançament de l'educació infantil. "Si bé es tracta d'un àmbit de provisió no obligatòria i d'una política gestionada pels ajuntaments", els autors consideren que "la seva centralitat des del punt de vista de la compensació de les desigualtats educatives faria aconsellable que aquest fos un sector 'protegit' de les retallades. El Departament d'Ensenyament ha impulsat un autèntic canvi de model de finançament i provisió, rebaixant dràsticament les aportacions de la Generalitat i consolidant un model que augmenta les aportacions familiars fins a un 50% o més del cost". Les conseqüències de les reduccions i el canvi de model s'han fet evidents i, per primera vegada a Catalunya, "hi ha paradoxalment més places públiques disponibles que demanda de places –que no vol dir que de necessitats- i assistim al tancament de grups de 0-3 anys a diversos ajuntaments".

L'Hospitalet

A partir de la Llei de llars d'infants de qualitat (2004), l'Ajuntament de l'Hospitalet defineix la seva política educativa i inicia el procés de creació de la Xarxa Municipal d'Escoles Bressol, la qual actualment compta amb sis centres i amb un creixement constant del nombre de places públiques (gairebé s'han doblat el nombre de places, passant de 481 (2008) a 840 (2013). Si bé la proporció entre l'oferta de places privada i pública, l'any 2007, era del 73% i el 27%, respectivament, el 2013 s'han escurçat les diferències (57% i 43% respectivament). La taula 2 mostra aquesta evolució i l'aposta decidida i el ferm lideratge del govern municipal en la creació de places públiques de la Xarxa Municipal d'Escoles Bressol. L'evolució del nombre de places escolars segueix un patró similar al del conjunt de Catalunya, sent l'oferta privada i concertada la que sofreix una descens superior de places, malgrat que l'Ajuntament manté conveni amb diferents llars d'infants del municipi, gestionades per entitats sense afany de lucre, mitjançant les quals l'aportació municipal repercuteix directament en una minoració de l'aportació familiar i fa que, en conjunt, la davallada de la demanda –que no vol dir de necessitats de les famílies, com bé apunten Bonal i Verger,³- ha estat inferior a la d'altres municipis.

160) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

Taula 2. Evolució del nombre de centres i alumnes de les llars d'infants i escoles bressol a l'Hospitalet.

	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
Centres	30	31	35	33	34	39	37
Públic	5	5	5	8	9	9	8
Privat i privat concertat	25	26	30	25	30	30	29
Alumnes	1.777	1.768	2.052	2.091	2.228	2.035	1.982
Públic	481	478	783	864	863	884	840
Privat i privat concertat	1.296	1.290	1.269	1.227	1.365	1.151	1.142

Font: anuari estadístic de l'Hospitalet. 2013

Diferents organismes internacionals que promouen l'educació com un bé públic recomanen com una prioritat que com més aviat s'iniciï l'escolarització dels infants millor (OCDE, UNESCO), ja que reforça les bases per a la formació permanent al llarg de la vida, s'atén les necessitats socials de les famílies i es reforcen les oportunitats socials i laborals futures de les persones. L'educació primerenca contribueix a afavorir les oportunitats socials, personals, cognitives, afectives i emocionals de les persones. Els avantatges d'escolaritzar la primera infància són, per a la comunitat científica, els experts i el conjunt del sector, evidents i en diferents àmbits on es desenvolupa la persona (individualment, a nivell familiar i també social). El primer cicle de l'educació infantil és una etapa fonamental que esdevé, a nivell educatiu, un factor clau en la millora del rendiment escolar en els ensenyaments posteriors. Això és, els alumnes que comencen la seva escolarització més aviat, especialment abans dels tres anys, presenten un millor rendiment educatiu, tant a primària (Gutiérrez-Domènech, M., 2009)⁴ com a secundària (Ferrer, F., 2006).⁵

Els principals beneficis que suposa la inversió pública en l'escolarització de la primera infància, els hem recollit en el quadre següent:

Beneficis de la xarxa en l'educació infantil	
Familiars	<ul style="list-style-type: none"> • Contribueix a la conciliació de la vida laboral i familiar. • L'oferta de places afavoreix la natalitat.
Individuals	<ul style="list-style-type: none"> • Contribueix a un desenvolupament psicoafectiu positiu dels infants. • El procés educatiu ajuda a desplegar habilitats en el terreny sensorial i cognitiu, i en la sociabilitat amb els iguals i els adults de l'entorn més proper. • El rendiment escolar és superior entre els adolescents que van accedir a una escola bressol. Aquest benefici és molt rellevant per a infants que provenen d'entorns socials desfavorits (situacions de pobresa o d'entorn familiar amb baix capital educatiu). Per tant, l'escola bressol actua compensant desigualtats. • Els infants, en entrar en contacte aviat amb el sistema educatiu, adquireixen abans pautes de socialització escolar i disposen abans d'oportunitats per a una estimulació cognitiva i de motivació per a l'aprenentatge. • Tant l'estimulació cognitiva com la motivació per a l'aprenentatge en els primers anys de vida són aspectes que fonamenten el desenvolupament d'habilitats posteriors.
Societat	<ul style="list-style-type: none"> • Equitat en oportunitats educatives futures dels infants. • Generació d'ocupació, sobretot de les dones. Bone part dels factors que expliquen el creixement de l'activitat laboral femenina en les societats avançades correspon al creixement de l'ocupació dels serveis, i especialment dels serveis d'atenció a les persones. • Cohesió social.

Font: Informe extraordinari del Síndic de Greuges sobre l'escolarització de 0 a 3 anys a Catalunya (2007).

Els referents abans descrits són ben presents en el model educatiu 0-3 a la ciutat, no solament en les escoles bressol municipals, sinó en el conjunt de l'oferta de places d'escola bressol sostingudes amb fons públics. Aquest és, al meu entendre, el principal motiu pel qual el govern municipal va decidir, paral·lelament a la creació de la Xarxa Municipal d'Escoles Bressol, l'elaboració d'un projecte educatiu marc que donés coherència en l'acció educativa a la ciutat i confluís en uns principis i objectius bàsics per aplicar en el funcionament ordinari dels centres. El projecte educatiu marc i el procés de la seva elaboració és el que es descriu a continuació i configura el segon gran apartat de l'article.

2. El Projecte Educatiu Marc (PEM) de les escoles bressol de l'Hospitalet, una aportació de valor afegit per a l'educació infantil

En la prestació de serveis públics educatius municipals, com les escoles bressol, més enllà del debat sobre si aquests s'han de prestar de forma directa o indirecta, hi ha dues qüestions que hem de considerar com dos principis fonamentals.

162) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

La primera, referida a la titularitat del servei. Encara que la prestació del servei d'una escola bressol sigui mitjançant una empresa privada (independentment del règim contractual amb l'administració local), la provisió d'aquest servei és pública i, la titularitat, és a dir, de qui depèn el servei, que és l'Ajuntament, fa que aquesta titularitat sigui, també, pública.

I la segona qüestió, referida al rol de l'administració quan la prestació del servei es realitza de forma indirecta. Sovint es considera que la funció de l'Ajuntament és de control i de gestió del servei que s'hi presta, deixant, per a l'empresa, que la seva principal funció es basi en el coneixement específic de les ciències de l'educació, és a dir, el saber *professional* del sector educatiu. Al meu entendre, l'administració local, en la concreció i definició del servei, també ha d'intervenir en el model educatiu i pedagògic que s'ofereix a infants i a famílies. Per tant, més que *especialitzar* el coneixement de cada sector, el que cal és *compartir* el coneixement i que es *complementi* entre l'empresa i l'administració, per tal que l'escola assolixi el millor servei i de la màxima qualitat educativa possible. Des d'aquesta perspectiva, s'entén que el lideratge per a impulsar projectes educatius d'àmbit de ciutat, com el projecte educatiu marc de les escoles bressol, sigui un lideratge exercit per l'Ajuntament, però també compartit i distribuït amb tots els agents implicats en l'educació dels més menuts, famílies, AMPA i educadores i altres professionals que atenen la petita infància.

2.1. L'encàrrec de l'elaboració del projecte

Paral·lelament a la creació d'escoles bressol municipals, el ple municipal va aprovar (maig 2009) el Reglament de la xarxa municipal d'escoles bressol. En l'apartat 3.1. del reglament, es va establir que "l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat dotarà la xarxa municipal d'escoles bressol d'un Projecte educatiu marc que es fonamenti en una visió educativa global, plural i integradora i que respongui a la realitat de l'entorn social i cultural de la ciutat. Respectant aquest projecte marc, cada escola bressol confeccionarà el seu projecte educatiu, adequat específicament a la realitat del seu entorn". No obstant aquest apartat, la prioritat era la construcció d'escoles bressol i la creació de places públiques. Fou, en la legislatura corresponent al perí-

ode 2011-2015, que el *Pla d'Actuació Municipal* preveia que l'elaboració del PEM es realitzaria durant el mandat 2011-2015. A més a més, la Llei 12/2009 d'Educació, preveu la possibilitat que hi hagi projectes educatius territorials (article 91.2). I l'Hospitalet, sent la segona ciutat més gran de Catalunya, té l'entitat suficient per disposar de projecte educatiu d'àmbit territorial.

El novembre de 2013, el Consell Educatiu de l'Hospitalet va acordar la creació d'un grup de treball d'Escoles Bressol Municipals de caràcter tècnic i amb el lideratge de la regidoria a l'entorn del projecte educatiu d'aquestes escoles.

2.2. Per què s'elabora mitjançant un procés participatiu?

Inicialment, l'encàrrec per a l'elaboració del projecte educatiu marc per al primer cicle de l'educació infantil se centrava en les escoles bressol de la xarxa municipal, el titular de les quals és l'Ajuntament. Però el mateix titular, des de la Regidoria d'Educació, va redissenyar l'objectiu inicial i va establir una nova estratègia: el projecte educatiu marc de les escoles bressol ha d'acollir totes les escoles bressol i llars d'infants sostingudes amb fons públics de la ciutat que vulguin participar en la seva elaboració de forma voluntària.

Per a la consecució d'aquesta nova estratègia, es va dissenyar un procés participatiu que es basava en les següents consideracions:

- Convidar totes les escoles bressol i llars d'infants públiques i totes les escoles bressol i llars d'infants sostingudes amb fons públics municipals (independentment de si reben fons públics d'altres administracions) a participar en l'elaboració del projecte educatiu marc. Tots els agents educatius (associacions de mares i pares d'alumnes, famílies i mares i pares a títol individual, personal docent i personal no docent i d'administració i serveis) estan convidats a l'elaboració del document; la participació dels diferents agents es vehicula des de les escoles bressol i llars d'infants.
- També es convida a participar altres professionals que treballen amb la petita infància (Salut, Cultura, Serveis Socials,

164) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

CDIAP, CESMIJ). La participació d'aquests agents es vehicula a través de les xarxes d'educació 0-6 que treballen a nivell de districte.

- La Regidoria d'Educació elaborarà un document marc de principis rectors, valors i trets d'identitat i de qualitat del model educatiu de ciutat per al 0-3, sense entrar en elements normatius o d'organització i funcionament, ja que aquests apartats estan prou regulats en la normativa sectorial d'ensenyament.
- Ampliar el grup de treball creat en el si del Consell Educatiu per incorporar totes les entitats i agents que voluntàriament hagin acceptat participar en l'elaboració del PEM.⁶ La principal funció d'aquesta comissió és la de valorar totes les esmenes rebudes, acceptar-les, rebutjar-les o transaccionar-les i fer retorn als diferents agents que han participat en la presentació d'esmenes tot justificant les valoracions emeses de la comissió.
- Acceptar el document final elaborat amb el conjunt de la comunitat educativa del 0-3, com a principi de respecte democràtic a les aportacions de tots els agents i com a exercici de coresponsabilitat referendat i fent propi un document que parteix de les valoracions i criteris que ha treballat i esmenat el conjunt dels agents educatius que intervenen en l'atenció a la petita infància. Finalment, i a instància de la Regidoria d'Educació, donar-ne compte al Ple municipal perquè n'estigui assabentat, com a acte de plena assumpció per part del govern municipal del treball realitzat pels docents i altre personal no docent de les escoles bressol, les famílies i les AMPA i altres professionals que treballen amb la petita infància.

2.3. Les fases d'elaboració del projecte

De forma molt resumida, es descriuen les principals fases amb què s'ha estructurat el procés participatiu. Val a dir que, a més de les fases que es descriuen a continuació, hi ha hagut una ingent tasca de

gestió i administrativa (escrits de presentació del PEM, reunions informatives, preparació de transparències explicatives als diferents sectors de la comunitat educativa presentant el document i la metodologia de treball participativa, etc.), que, òbviament, no ens entretenim a descriure:

- Elaboració del *document marc* per a la seva distribució, debat i presentació d'esmenes.
- Constitució del grup de treball tècnic responsable de la seva elaboració. La seva principal funció ha estat la d'acceptació, rebuig o transacció de totes les esmenes presentades.
- Distribució del document marc a tots els agents educatius (AMPA, famílies, docents, personal d'administració i serveis, de totes les escoles bressol i llars d'infants) que han volgut participar en el procés participatiu. Concretament, hi han volgut participar les escoles bressol municipals (sis) i les escoles privades gestionades per entitats sense afany de lucre que reben fons públics municipals mitjançant conveni subvencional (cinc). A través de les escoles hi han participat tots els agents que componen la comunitat educativa del 0-3. Els diferents agents han presentat les seves esmenes al grup de treball tècnic.
- Reunió del grup de treball tècnic per valorar cada una de les esmenes presentades, quines s'accepten, quines no i quines es poden transaccionar, tot justificant cada una de les decisions preses.
- Reelaboració del document marc, on s'incorporen les esmenes de la reunió del grup de treball tècnic. Aquest nou document s'envia a altres agents i professionals que treballen amb la petita infància, i que es coordinen a través de les xarxes d'educació 0-6 constituïdes en els diferents districtes de la ciutat. En aquest nou document marc queden identificades les esmenes presentades per la comunitat educativa del 0-3, per tal que els professionals de les diferents xarxes en tinguin coneixement de les aportacions ja realitzades, presentant, alhora, les seves esmenes.

Com es pot observar, el document marc es va estructurar en 10 apartats. Tots ells es podien esmenar. Es van presentar 169 esmenes, de les quals, entre acceptades i transaccionades, es van incorporar al document inicial el 81% de les esmenes presentades, fet que ens demostra que les esmenes presentades responien en gran mesura als principis i a la visió del conjunt del document; és a dir, que hi ha una sintonia entre el "full de ruta" del model 0-3 i els diferents agents que componen la comunitat educativa del 0-3. Tots els apartats del document marc superen el 70% d'esmenes entre acceptades i transaccionades. El valor que representa és, en definitiva, que el model educatiu d'escoles bressol a la ciutat és conegut i compartit per la comunitat educativa. Nogensmenys, és un dels serveis públics locals més valorats per la ciutadania, segons les dades que, periòdicament, es van publicant a *L'Observatori* de la ciutat (publicació municipal que recull la percepció dels ciutadans sobre els serveis públics locals).

- Avaluació sobre el procés participatiu. Com a fase final de la tasca realitzada, es va convidar els participants en l'elaboració del PEM a respondre un petit qüestionari sobre el procés participatiu, que apareix a la pàgina següent i on es mostren els principals resultats de com els participants han viscut aquesta experiència (els resultats s'expressen en %).

2.4. Els principals referents que aporten entitat i singularitat al PEM i a les escoles bressol de la ciutat.

El PEM estableix, com a *visió* de servei educatiu, "construir un model educatiu 0-3 inclusiu i integrador, que respecta la pluralitat i la diversitat dels infants i de les seves famílies, que atén les seves necessitats individuals i que contribueix a la cohesió social, en un marc d'igualtat d'oportunitats, per afavorir l'èxit escolar futur de l'alumnat i, per extensió, de progrés de la ciutat. Amb tot, s'impulsa la col·laboració entre els diversos sectors de la comunitat educativa, la relació entre el centre i l'entorn social i el treball en xarxa, amb un objectiu principal: que els infants assoleixin les competències bàsiques, que n'extreguin el màxim aprofitament educatiu i que es desenvolupin, en aquest cicle, plenament com a persona. El model 0-3 ha de ser un referent a la ciutat de qualitat educativa i d'assoliment dels objectius d'excel·lència i d'equitat". Amb aquesta premissa, el Projecte Educa-

168) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

1. Què és el Projecte Educatiu Marc?	2. Què és el seu objectiu principal?	3. Què és el seu objectiu secundari?	4. Què és el seu objectiu terciari?
1. La informació és la	50	20	
2. El projecte pretén proporcionar oportunitats iguals a tots els infants de la ciutat de Hospitalet del Segura.	50	40	
3. L'objectiu principal és millorar la qualitat de l'educació infantil mitjançant el Projecte Educatiu Marc.	70	45	
4. Considerem que a través de la cooperació social podem aconseguir millors resultats.	70	30	
5. El nostre objectiu principal és millorar la qualitat educativa dels infants de la ciutat de Hospitalet del Segura.	90	20	
6. Considerem que el Projecte Educatiu Marc contribueix a millorar la qualitat educativa dels infants de la ciutat de Hospitalet del Segura.	60	40	
7. Les tres parts són: el Departament d'Educació, el Consell Municipal i el Projecte Educatiu Marc.			100
8. Considerem que el Projecte Educatiu Marc contribueix a millorar la qualitat educativa dels infants de la ciutat de Hospitalet del Segura.	30	70	
9. Expressa, si s'escau, un comentari o altre respecte del projecte educatiu.			

tiu Marc se centra en tres pilars bàsics, *educar els infants, oferir suport i acompanyament a les famílies i afavorir la cohesió social*. En definitiva, el que es pretén és que "el pas per l'escola bressol ha de ser positiu, de manera que, al llarg de l'escolarització en etapes posteriors, tant els infants com llurs pares sentin plena satisfacció i incorporin al seu estat vital aquesta experiència educativa".

Els elements més destacables del Projecte Educatiu Marc es poden concretar en els apartats 3 (principis rectors, caràcter propi i trets

distintius dels centres), apartat 5 (criteris generals d'atenció a les famílies, vegeu taula 3) i apartat 6 (criteris generals de qualitat del servei, vegeu taula 4).

Taula 3. Criteris generals d'atenció a les famílies.

<p>La família es querent així com les seves circumstàncies, experiències i eixos educatius també ho són. L'infant que arriba a l'escola és únic i té una història que és el seu referent familiar.</p> <p>El centre ha de ser conscient i respectuós amb les particularitats de cada una de les famílies i acceptar la seva educació, condició, situació, cultura, ètnia, ètnia i heterogenietat (cultural, econòmica, social, etc.) és un valor i una oportunitat d'enriquiment mutu. A més, el centre ha de garantir, també, que infants i famílies coneguin, respectin i tinguin ben establerts els principis i valors i tinguin que s'impliquin en el seu funcionament ordinari. Per tal que els centres planifiquin i programin la relació que han d'establir amb les famílies (des de les jornades de portes obertes, les entrevistes individuals o de grup, el seguiment de l'evolució escolar de lurs fills, la comunicació diària, etc.), és convenient tenir en compte els criteris següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'espai on s'accedeix i atén les famílies ha de ser acollidor i amable, més enllà de les trobades informals en un passadís o de l'hora de deixar o recollir els infants a l'aula. - Cal programar les entrevistes abans, durant i després de l'adaptació de l'infant. A més, la informació que el centre ha de recollir durant les aquestes trobades pot afavorir el procés d'integració i de coneixement mutu entre famílies i escola. Cal tenir en compte les entrevistes de caràcter individual i també les reunions de grup. - Cal afavorir la zona educativa informal i abordar-la amb interès i involucrant alumnat i informació que serveix també per seguir l'evolució dels infants. - En la comunicació formal (lletres, entrevistes, telèfon, correu electrònic, etc.) s'ha de mantenir una cordialitat en la comunicació i un tracte escrit i respectuós. - És important evitar judicis de valor que qüestionin les pràctiques educatives o els estils educatius parentals, així com valoracions subjectives respecte de la informació que és trasllada dels infants. - Cal organitzar trobades de mares i pares per compartir, intercanviar i reflexionar conjuntament sobre la tasca educativa, la criança i l'atenció dels infants. - S'ha d'oferir una bona informació respecte a les reunions, entrevistes, etc. amb suficient antelació, en horaris que permetin el màxim d'assistència de les famílies!

Font: Projecte Educatiu Marc de les Escoles Bressol de l'Hospitalet

Taula 3. Criteris generals de qualitat del servei.

<p>Infants i famílies i professionals</p>	<p>- Instaurar i garantir l'equilibri entre els drets dels infants i les necessitats dels infants, les famílies i els professionals.</p> <p>- Clarificació dels compromisos, obligats i les necessitats. L'objectiu és garantir els drets dels infants.</p>
<p>Atenció educativa</p>	<p>- L'atenció educativa ha de garantir el desenvolupament global dels infants. Totes les oportunitats de la Xarxa d'Infants han de disposar de qualitat i de recursos. Les aules que funcionen fora del plaça d'Infants han de tenir un espai públic poder estar fora de l'edifici o a l'exterior.</p> <p>- Metes educatives per a tots els infants, amb un enfocament global i amb un enfocament de les necessitats dels infants que ho necessitin, ja sigui per problemes relacionats amb la llengua, discapacitats físiques, discapacitats auditives o discapacitats relacionades amb la comunicació.</p> <p>- L'equip educatiu de la Xarxa d'Infants ha de participar activament en les jornades de treball a l'escola (d'infants, d'adults i de pares), així com en les jornades de treball d'apropiació del saber de l'edifici social, així com en les jornades de treball relacionades amb la comunicació.</p> <p>- El treball en classe (individual) després de donar les necessitats per aconseguir un desenvolupament global. En aquest cas, el treball en classe ha de tenir un enfocament global i de treballar amb els infants i amb els seus pares.</p> <p>- Tant els educadors d'infants com els docents formen part de la comunicació global amb les famílies.</p>
<p>Recursos</p>	<p>- Analitzar l'impacte d'una intervenció en les aules, amb un enfocament global. A la resta d'aspectes relacionats amb els infants, l'equip educatiu ha de tenir un enfocament global i de treballar amb els infants i amb els seus pares.</p> <p>- Resposta de les aules relacionades amb el treball de les aules relacionades amb el treball de les aules, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules.</p>
<p>Col·laboració amb les famílies</p>	<p>- Aportar a les famílies una resposta global i de treballar amb els infants i amb els seus pares.</p>
<p>Atenció a les famílies</p>	<p>- Comunicació global amb les famílies, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules.</p> <p>- Atenció global i de treballar amb les famílies, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules.</p>
<p>Polítiques</p>	<p>- Suport a les aules relacionades amb el treball de les aules, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules.</p> <p>- Suport a les aules relacionades amb el treball de les aules, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules.</p> <p>- Suport a les aules relacionades amb el treball de les aules, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules, així com en les jornades de treball relacionades amb el treball de les aules.</p>

Font: Projecte Educatiu Marc de les Escoles Bressol de l'Hospitalet

En la nostra recerca per establir un "estat de la qüestió", és a dir, saber quins altres municipis han elaborat projectes educatius per a les seves escoles bressol, podem citar Mataró, Viladecans, Girona, Barcelona i Guadalajara. Cada un d'ells amb un estil propi, és a dir, alguns han elaborat una "carta de serveis", altres un projecte educatiu per a les escoles bressol municipals de la seva ciutat afegint-hi aspectes normatius i de funcionament. D'altres han descrit el model educatiu de les seves escoles bressol. Tots ells, però, amb un denominador comú: s'han centrat en les escoles bressol de titularitat municipal. En el nostre cas, a l'Hospitalet hem cregut oportú elaborar un projecte educatiu marc, de ciutat, obert a tothom, convidant totes les escoles bressol i llars d'infants sostingudes amb fons públics, compartint objectius i respectant els trets d'identitat de cada una d'elles. I, sobretot, convidant tota la comunitat educativa de l'educació infantil i altres professionals que treballen amb la petita infància per sumar, compartir i fer, d'aquest document, una eina de referència que, entre tots, hem d'anar desenvolupant i inserint en el dia a dia del funcionament dels centres educatius de la ciutat. No hem trobat cap altra experiència, a Catalunya ni a tot l'Estat, similar a la de l'Hospitalet, és a dir, un pro-

172) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

jecte educatiu territorial de ciutat, elaborat mitjançant un procés participatiu. La gestió i organització d'aquests processos és més complexa, però alhora esdevé més legitimada i, sobretot, hom se sent identificat amb el resultat final, fruit del treball en comú de tots els agents implicats.

Si desitgeu accedir al document sencer, ho podeu fer a través de la següent URL: <http://www.l-h.cat/gdocs/d1857026.pdf>

2.5. I ara que el PEM ja està elaborat, com podem continuar?

El Projecte Educatiu Marc l'hem repartit, el 2015, a totes les famílies que portaven llurs fills i filles a una escola bressol. L'objectiu de la Regidoria és difondre el document i donar-lo a conèixer, anualment, a les famílies que matriculen llurs fills al primer cicle de l'educació infantil. Però, més important encara és que aquest document s'integri en el funcionament ordinari de les escoles i incorpori els seus principis, valors i criteris d'atenció a les famílies en totes les seves accions més quotidianes. Per a això, des de la Secció d'Escoles Municipals s'ha sol·licitat un assessorament tècnic a la Diputació de Barcelona, amb l'objectiu d'analitzar el document i elaborar-ne un pla de desplegament per anar fent que el PEM esdevingui el model referent del 0-3 de la ciutat. Aquest assessorament ha de permetre a l'Ajuntament dissenyar un pla d'actuació que, en els propers anys, garanteixi que el PEM esdevingui el model educatiu que desitgem i contribueixi a fer que la comunitat educativa del 0-3 continuï implicada i participant en el seu desplegament.

Ricard Montalban Carbó

Cap de Secció d'Escoles Municipals de l'Hospitalet

NOTES

1. L'informe extraordinari del síndic de Greuges sobre l'escolarització de 0 a 3 anys a Catalunya (2007) cita que l'OCDE utilitza el terme genèric de "serveis d'escolarització i cura a una edat primerenca... per fer referència a l'etapa prèvia a l'educació obligatòria, independentment del lloc on s'organitzi la cura (a l'entorn familiar o en un centre), de l'administració encarregada de proveir el servei, del finançament disponible o dels objectius perseguits. En conseqüència, des d'aquesta visió, a més dels centres educatius, també s'in-

clouen les prestacions econòmiques que tenen com a objectiu directe l'atenció i la cura dels infants, així com les llicències que ofereixen temps als pares i les mares per fer-se càrrec personalment de la cura dels fills. En quedarien excloses, en canvi, les prestacions econòmiques per fill a càrrec o les beques per naixement adreçades a compensar el cost de la formació familiar.

2. *Objetivos Educativos Europeos y Españoles Estrategia Educación y Formación 2020*. Informe español 2010-2011. MEC (comprèn educació i atenció a la infància fins a l'escolarització obligatòria).

3. BONAL, X; VERGER, A. (2013). *L'agenda de la política educativa a Catalunya: una anàlisi de les opcions de govern (2011-2013)*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Informes breus #45.

4. GUTIÉRREZ-DOMÈNECH, M. (2009). *Factors determinants del rendiment educatiu: el cas de Catalunya*. Documents d'economia "La Caixa", 15.

5. FERRER, F. (2006). Citat per la Sindicatura de Greuges en el seu informe *L'escolarització de 0 a 3 anys a Catalunya*. Informe extraordinari 2007.

6. El grup de treball tècnic que es va acabar configurant, després de convidar tots els agents educatius del 0-3 a participar en l'elaboració del PEM, el vam denominar Comissió Redactora, el qual va quedar integrat pels equips d'educadores dels següents centres: Escola Bressol Municipal La Casa dels Arbres, Escola Bressol Municipal La Casa del Molí, Escola Bressol Municipal La Casa del Parc, Escola Bressol Municipal La Casa dels Contes, Escola Bressol Municipal La Casa de les Flors, Escola Bressol Municipal La Casa de la Muntanya, Llar d'Infants l'Estel Blau, Escola Bressol Nova Fortuny, Llar d'Infants la Gua-Gua, Escola Bressol Garabatos i Escola Bressol Patufet.